

HAYVANCILIK, ÇAYIR - MER'A VE YEM BİTKİLERİ TEKNİK KONGRESİ ÖZETİ

Erzurum, 14.17/Ocak/1974

Ülkemizde hayvansal üretimin şimdiye kadarki artış hızı, yakın bir gelecekte süt mamulleri ve et ithalini gerektirecek bir düşüklük göstermektedir. Hayvansal ürünlere olan ihtiyacın bütün dünya ülkelerinde de hızla artması karşısında, paramız olsa bile, bu ürünleri başka ülkelerden temin etmek kolay olmayacaktır. Halbuki, ülkemiz kendi nüfusunun ihtiyacını karşıladıktan sonra, bu ürünlerin sıkıntısını çeken yabancı ülkelere önemli miktarlarda ihraç edebilecek potansiyele sahiptir. Çabamız, bu potansiyelden azami seviyede faydalanmanın Ziraat Yüksek Mühendislerince ülke gerçeklerine ve bilimsel verilere uygun olarak tesbit edilen yollarını yetiştiricilere, kamu oyuna ve basına açıklamak, bunların desteği ile ilgililere kabul ettirip, gerekli uygulamalara bir an önce geçmeyi sağlamaktır.

Bu maksatla tertiplenen bu kongremizde aşağıdaki görüşler ve öneriler benimsenmiştir.

I. Hayvan hastalıkları ile Savaş

Ülkemizde hayvansal üretimi artırabilmek için, herşeyden önce hastalıklardan arınmış, bir ortam yaratmak şarttır. Kongreye katılan yetiştiriciler, çeşitli yollardan sağladıkları damızlıkların geçen yıldan beri bölgede hüküm süren şap salgını yüzünden yarı yarıya telef olduğunu, veteriner teşkilâtının bazı yerlerde ilgisiz, bazı yerlerde de aciz kaldığını büyük bir heyecan ve üzüntü ile şikayet konusu yapmışlardır.

Kongreye sunulan çeşitli tebliğlerde de veteriner hizmetlerinin yetersizliğine değinilmiş ve aşağıdaki görüşler belirtilmiştir :

1-) Türkiyede Veteriner hekim sayısı yetersizdir. Özellikle hayvancılığın yoğun olduğu Doğu illerimizde bu yetersizlik daha belirgindir.

2-) Türkiye'de büyük mali külfetlerle yeni yeni veteriner fakülteleri açılırken, bu fakültelerdeki eğitimin tamamen hekim yetiştirme

amacına yönelik olması şartı da aranmalıdır. Ayrıca gerek mevcut ve gerekse yeni yetişecek veteriner hakimlerin, mutlaka hekimlik hizmetlerinde istihdamı sağlanmalıdır.

3- Hastalıklarla savaş konusunda etkenliği artırmak için, koruyucu tedbirler ve bu meyanda aşılama yetiştiriciye öğretilmeli ve bu konudaki sınırlamalardan vazgeçilmelidir.

4-) Bölgesel teşhis laboratuvarları çoğaltılmalı ve buralarda yeter sayıda mütehassıs veteriner hekim bulundurulmalıdır.

II. Pazarlama hizmetleri

Çiftcinin hayvansal üretimden bugünküne oranla daha yüksek bir gelir sağlaması ve bunun için de pazarlama hizmetlerinin yüksek kaliteli ve bol bir üretimi gerçekleştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu maksatla :

1-) Devletce hayvansal ürünleri değerlendirmek amacıyla kurulmuş bulunan Süt Endüstrisi Kurumu ve Yapağı-Tiftik Anonim Şirketi ile Et ve Balık Kurumu için başarı ölçüsü olarak, kazanacakları para yerine sağlayacakları üretim artışları alınmalıdır. Gerektiğinde bu kurumlar aracılığı ile devlet sübvansiyonlarına da gidilebilmelidir.

2-) Et ve Balık Kurumu, kış öncesi fiat düşmelerini önlemek maksadı ile gerekli destekleme alımları yapmalı, bu hayvanları kendi tesislerinde veya anlaşmalı çiftçilerle besiyeye tabi tutmalıdır. Ayrıca kurumun stoklama imkanları genişletilmelidir.

3-) Süt Endüstrisi Kurumu konuya sadece Teknolojik açıdan bakmaktan vazgeçmeli ve üreticilerin de ortak olacakları tesisler kurma yoluna gitmelidir.

4-) Yapağı-Tiftik Anonim Şirketinin teknik ve mali desteği ile yapağı ve tiftik üretim ve satış kooperatiflerinin kurulmasına çalışılmalıdır.

III. Yem Üretimi

Türkiye'de halen bir yem açığı olmakla beraber, bu, veteriner hekimlerce iddia edildiği gibi, hayvansal üretimdeki yetersizliğin tek sebebi değildir. Söz konusu açığın kapatılmasını sağlayacak teknik hazırlıklar Ziraat Yüksek Mühendislerince tamamlanmıştır. Ancak, Ekonomik ve hukuki koşullardaki eksiklikler, bu tekniğin uygulanmasını engellemektedir. Sorunun çözümü için :

1-) Mer'alar orta malı olmaktan kurtulmalıdır. Toprak ve Tarım Reformu Kanununda bu hususun öngörülmemiş olması, büyük bir eksikliklerdir.

2-) Mer'alarının tahsisi, kapasitelerinin tayini ve ıslâhı hususunda Toprak ve Tarım Reformu kanununda ön görülen uygulamalara tüm ülkeyi kapsayacak şekilde derhal başlamalıdır. Doğu Anadoluya öncelik verilmelidir.

3-) Hayvansal üretimin kaba yeme dayandırılması, rasyonel hayvancılığın temel gereğidir. Bu husus dikkate alınarak işletme içinde daha çok münavebede yer alabilecek yem bitkilerinin üretimi teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

4-) Kaba yem muhafaza metodlarının iyi uygulanmaması nedeniyle, ortaya çıkan kayıpların önlenmesi için gerekli eğitim ve yatırımın plânlanmasına ihtiyaç vardır.

5-) Üretilen yağlı tohum küspelerinin ülkemizde tüketilmesi ve bunu sağlayacak şartların gerçekleştirilmesi üzerinde önemle durulmalıdır.

6-) Yem açığının giderilmesine ilişkin bu tedbirler yanında, mevcut yemlerin daha rasyonel bir şekilde değerlendirilmesi için hayvanların tür, yaş ve verimlerine uygun bir yemleme programı uygulanmalı ve iç parazitlerle etkin bir mücadele yapılmalıdır.

IV. Damızlık temini

Ülkemizde damızlık hayvan ihtiyacını karşılamak maksadı ile veteriner teşkilâtı tarafından şimdiye kadar yalnız çevirme melezlemesi metodu uygulanmış, bunun içinde belirli bir kaç yabancı ırk kullanılmıştır. İşletmelerin çevre koşulları bakımından farklılıkları dikkate alınmamıştır. Bilimsel yönden hatalı olan bu tutum yüzünden beklenen gelişmeler sağlanamamıştır. Gerçekte işletmelere damızlık temininde daima çevre koşulları göz önünde bulundurulmalı, ıslâh stratejisi buna göre saptanmalıdır. Bu maksatla :

1-) Herşeyden önce işletmelerin hangi nitelikte damızlıklarla çalıştıkları takdirde gelirlerini emniyetle arttırabilecekleri tesbit edilmelidir.

2-) Bu niteliklerdeki damızlıkların elde edilmesinde hangi ıslâh metodlarının uygulanacağı araştırılmalı, dış ülkelerden ithâl edilen damızlıkların çeşidini sınırlandıran taassup terk edilmelidir.

3-) Damızlık üreten devlet müesseseleri arasında müşterek ıslâh programları üzerinde işbirliği sağlanmalı, böylece devlet elindeki damızlık ıslah potansiyelinden en rasyonel bir şekilde yararlanılmalıdır.

4-) Özel damızlık yetiştiricileri devletin öncülüğü, desteği ve teknik yardımları ile örgütlendirilmelidir. Bu yapılırken, saf ırk taassubundan da kesinlikle vaz geçilmeli, melez hayvanlar da tescil edilebilmelidir.

5-) Sun'i tohumlama; tekniği veteriner hekime, taktiği ise zootekniste ait bir konu olarak kabul edilmelidir. Bu teknikten ülkenin gerçek damızlık ihtiyacını karşılayacak şekilde faydalanmalıdır. Bu meyanda;

a) Erkek damızlıklar bilimsel esaslara göre seçilmelidir.

b) Resmi ve özel elit sürüler, erkek damızlık üretiminde anaç materyal olarak kullanılmalıdır.

c) Gerekliğinde üretim sürüleri de sun'i tohumlamadan faydalandırılmalıdır.

d) Dondurulmuş sperma tekniği, deneme safhasından bir an evvel kurtarılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

V. Çiftçilerle ilişkiler

Bugün Türkiye'de hayvansal üretim yetersizliğinin en önemli sebeplerinden birisi de, Teknik Ziraat Teşkilâtının çiftçilerle hayvancılık konusunda yeteri kadar ilişki kurmamasıdır. Bu eksikliğin giderilmesi için:

1-) Teknik Ziraat Teşkilâtının, bilim ve araştırma kurumları ile sıkı bir ilişki kurması, yetiştiricinin problemlerini bu kurumlara ve elde edilen olumlu araştırma sonuçlarını da yetiştiriciye kadar götürmesi gerekmektedir.

2-) Teknik Ziraat Teşkilâtı bilim ve araştırma kurumlarıyla müşterek projeler uygulamalı ve yetiştirici ile daha sıkı bir temas kurmalıdır. Bu arada Veteriner Hekimler de, Teknik Ziraat Teşkilâtının hazırlayacağı programlar çevresinde bu çalışmalara katılmalı; hayvan sağlığını koruma ve hastalıklar konusunda köylüyü eğitmeli ve ona yardımcı olmalıdır.

3-) Teknik eleman yetiştiren Ziraat okullarının bir kısmı, usta seviyesinde kalifiye elemanlar yetiştirecek şekilde yenilen organize edilmelidir.

4-) Her bölgenin kendi koşullarına göre, çeşitli hayvancılık konularında Teknik Ziraat Teşkilâtınca sık sık uygulamalı kurslar düzenlenmelidir.

5-) Teknik Ziraat Teşkilâtına bağlı ilçe Ziraat Teknisyenliklerinde Ziraat Yüksek Mühendisleri istihdam edilmeli; Teknik Ziraat Teşkilâtı

yetiştiricinin ayağına kadar daha sık gidebilecek şekilde araç, gereç ve Teknik elemanca takviye edilmelidir.

6-) Teknik Ziraat Teşkilâtı, yetiştiricilere kendi koşullarına uygun damızlıkların temininde aracı olmalıdır.

7-) İllerinde uygulanacak hayvancılığı geliştirme projelerini çiftçilerin katılmasına yardımcı olmalıdır.

VI. Kredi

Tarım işletmelerinin büyük çoğunluğu, kendi gelirlerinden sağlıyacakları tasarruflarla gerekli yatırımları gerçekleştirebilecek durumda değildirler. Bu nedenle, aşağıdaki esaslar dahilinde kredi ile desteklenmeleri gereklidir.

1-) Gerekli kredi miktarının tesbitinde işletme bir bütün olarak alınmalı ve hayvancılığı geliştirmekle gelirini arttırabilecek işletmeler hayvancılık kredilerinden faydalandırılmalıdır.

2-) T.C. Zirat Bankasının, Memur Yardımlaşma Sandığı yararına ithâl ettiği hayvanların kredi ile işletmelere tevziinde, kontrollü kredi sisteminde uyulan esaslara bağlı kalınmalıdır.

3-) İşletmelere kredi tahsisinde şimdiki varlıkları ile birlikte, krediyi kullandıktan sonra ulaşacakları ödeme güçleri de dikkate alınmalıdır.

4-) Kredi dağıtımında özellikle Doğu Anadolu bölgesi için varit olan adaletsizlik giderilmelidir.

5-) Üretim kredileri yanısıra pazarlama kredilerine de yer verilmelidir.

VII. Münferit konular

1-) Balık Ziraatının, gerek işletme gelirini arttırma ve gerekse hayvansal protein ihtiyacını karşılama bakımından, önemi ilgililere gereği gibi benimsetilmeli; Teknik Ziraat, Topraksu ve Devlet Su İşleri teşkilâtları ile Devlet Üretim Çiftliklerinin, bu konuda yetişmiş elemanlarla takviye edilmesi sağlanmalı, bu kuruluşlarla Su Ürünleri Genel Müdürlüğü arasında işbirliği gerçekleştirilmelidir. Ziraat Fakültelerinde Su Ürünleri eğitimine önem verilmelidir.

2-) Tavuk ürünleri üretiminin, yüksek verim yeteneğindeki damızlıklara dayanmasına ve bunun için de, hibrit ithâlinin aksatılmamasına; Ancak, ihtiyacın kendi iimkânlarımızla karşılanmasına çalışılmalı, hibrit yetiştiriciliği devletce kontrol edilmeli, bu arada üreticilerin hibrit ma-

teryâlden hangi koşullarda faydalanabilecekleri öğretilmelidir. Ülkenin damızlık ihtiyacının plânlanması ve karşılanmasında, küçük üretim ünitelerinde elde edilen ürünlerin pazarlanmasında üretim tekniğine ilişkin araştırmalarda Ankara Tavukçuluk Araştırma ve planlama Merkezi, yetkili tek müessese kabul edilmelidir.

3-) Fenni kovana dayanan bir üretim arıcılığımızın çözüm bekleyen problemlerinin başında gelmektedir, bunun için Ziraî Donatım Kurumu ve Teknik Ziraat Teşkilâtı kanalı ile Devlet Orman İşletmelerinden ucuz kereste sağlanmalıdır. Gezginci arıcılık, yağmacılığın ve hastalıkların önlenmesi amacıyla, Teknik Ziraat Teşkilâtının kontrolü altına alınmalıdır. Arıcılık istasyonları kurulup takviye edilmeli, ıslah edilmiş ana arı satışları sağlanmalı ve arıcılık eğitimine önem verilmelidir.

SONUÇ : Buraya kadar belirtilen prensiplerin benimsenmesi ve bunların uygulanması ile ilgili olarak, önerilen yolların izlenmesiyle hayvancılığımızı geliştirmenin mümkün olacağı; Veteriner hekimlerce kurulması teklif edilen Hayvancılık Bakanlığının, bu kongrede ortaya atılan prensiplere ters düştüğü dolayısıyla böyle bir bakanlığın kurulması halinde amaca ulaşamayacağı, bilâkis Türk Tarımının ve ekonomisinin çeşitli yönlerden zarar göreceği tesbit ve kabul edilmiştir.

E.Ü. Ziraat Fakültesinin ilgili kürsüleri, Milli Prodüktivite Merkezi ve Zootekni Derneği ile İzmirde'ki çeşitli kuruluşların ortaklaşa çalışmalarıyla düzenlenen BATI ANADOLU I. TAVUKÇULUK SEMİNERİ 15-17/Ekim/1975 tarihlerinde Bornova, E.Ü. Ziraat Fakültesi Dershaneler Blokunda yapılacaktır. Bu alandaki yetke kişilerin bildirilerle katılacağı ve tavukçuluk sorunlarının uzmanlarca tartışılacağı bu seminere Bölgemiz Tavuk Yetiştiricilerinin ve meslektaşlarımızın ilgi göstereceklerini umarız.